

Bruxelles, 18. veljače 2021.
(OR. en)

6308/21

WTO 31
SERVICES 3
FDI 2
COMER 16
DEVGEN 27
RELEX 115
COMPET 114
AGRI 69
ENV 85
DIGIT 24

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 18. veljače 2021.

Za: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije

---

Br. dok. Kom.: COM(2021) 66 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA Revizija trgovinske politike – **otvorena, održiva i
odlučna trgovinska politika**

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 66 final.

Priloženo: COM(2021) 66 final

Bruxelles, 18.2.2021.
COM(2021) 66 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Revizija trgovinske politike – otvorena, održiva i odlučna trgovinska politika

Revizija trgovinske politike – otvorena, održiva i odlučna trgovinska politika

1. EUROPSKA TRGOVINSKA POLITIKA U VRIJEME GOSPODARSKE PREOBRAZBE I GEOPOLITIČKE NESTABILNOSTI: PRIPREMA ZA SVIJET 2030.

Trgovina je jedan od najmoćnijih instrumenata EU-a. Okosnica je gospodarskog blagostanja i konkurentnosti Europe te potpora dinamičnom unutarnjem tržištu i odlučnom vanjskom djelovanju. Zbog otvorenosti svojeg trgovinskog režima, EU je najveći svjetski trgovac poljoprivrednim i gotovim proizvodima i uslugama i na prvom je mjestu kad je riječ o unutarnjim i vanjskim ulaganjima. Zahvaljujući zajedničkoj trgovinskoj politici EU jednoglasno djeluje na svjetskoj sceni. To je jedinstvena prednost.

S obzirom na nove unutarnje i vanjske izazove, a osobito na novi, održiviji model rasta kako je definiran u europskom zelenom planu i europskoj digitalnoj strategiji, Uniji je potrebna nova strategija trgovinske politike koja će joj pomoći da ostvari ciljeve unutarnje i vanjske politike i promiče povećanje održivosti u okviru svoje obveze da potpuno provede UN-ove ciljeve održivog razvoja. Trgovinska politika mora pridonijeti oporavku od krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, zelenoj i digitalnoj transformaciji gospodarstva te izgradnji otpornije Europe u svijetu.

Ograničenja uvedena u razdoblju od 2017. do 2019. već su utjecala na veću vrijednost trgovine nego u razdoblju od 2009. do 2016., a MMF smatra da trgovinske napetosti i dalje predstavljaju ozbiljan rizik za svjetsko gospodarstvo u trenutku kada je ono posebno ranjivo.

IMF Strategy, Policy and Review Department (2020), Developments in Global Trade Policy: Broadening Conflict May Hinder Recovery (Odjel MMF-a za strategiju, politiku i reviziju (2020.), Kretanja globalne trgovinske politike: širenje sukoba može usporiti oporavak), 1. listopada 2020.

Donošenje odgovarajućih političkih odluka pri oblikovanju trgovinske politike za svijet 2030. znači uzeti u obzir nedavne političke, gospodarske, tehnološke, okolišne i društvene promjene te posljedična globalna kretanja¹.

Globalna nesigurnost raste zbog političkih i geoekonomskih napetosti. Umjesto međunarodne suradnje i multilateralnog upravljanja, prisutan je **sve veći unilateralizam**, što dovodi do poremećaja ili zaobilazanja multilateralnih institucija. Ti trendovi proizlaze iz nekoliko događaja.

Prvo, **globalizacija, tehnološki razvoj** i izgradnja globalnih lanaca vrijednosti imali su dvostruki učinak na gospodarstva i društva. S jedne strane, u mnogim su

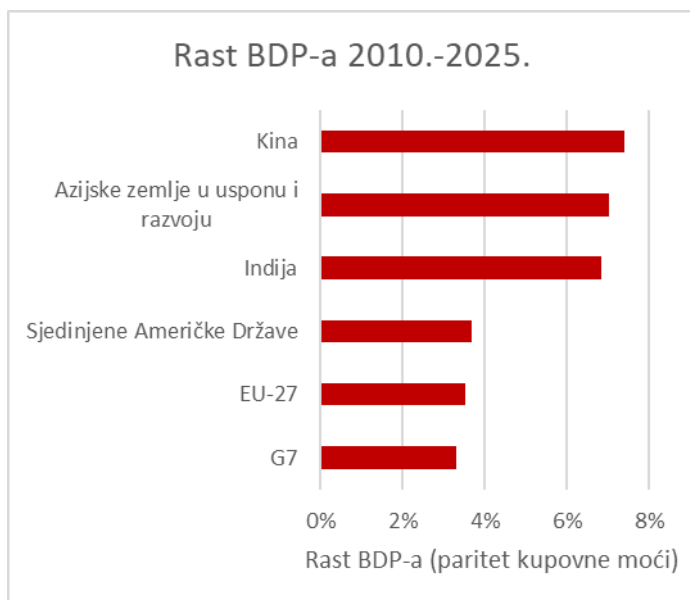
dijelovima svijeta doveli do golemog povećanja učinkovitosti i potaknuli održivi gospodarski rast utemeljen na trgovini. To je milijunima ljudi pomoglo da se izvuku iz siromaštva. S druge strane, ta su kretanja ponekad imala snažan negativan učinak koji je doveo do porasta nejednakosti i zapostavljanja nekih pojedinaca i skupina stanovništva. Posljedice prilagodbe koje su trebale biti privremene katkad su postajale trajni gubici u smislu životnog standarda, mogućnosti zapošljavanja ili plaća i drugih radnih uvjeta. Često se smatra da vlade nisu dovoljno reagirale na **gospodarske prilagodbe** ni ublažile njihove negativne učinke². To je

¹ U Komisijinu izvješću o strateškim predviđanjima za 2020. analizira se utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na dinamiku nekih relevantnih megatrendova, COM(2020) 493 final. Komisijino izvješće o strateškim predviđanjima za 2021. bit će usmjereno na otvorenu stratešku autonomiju.

² Na razini EU-a cilj je Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji pomoći u nošenju s takvim troškovima prilagodbe; usp. Uredbu (EU) br. 1309/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom fondu za prilagodbu globalizaciji (2014.–2020.) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1927/2006. Donosi se

dovelo do zagovaranja deglobalizacije, porasta usmjerenosti na unutarnja pitanja i izolacionističkih reakcija.

Drugo, brz **uspon Kine**, koja pokazuje globalne ambicije i primjenjuje poseban model državnog kapitalizma, iz temelja je promijenio globalni gospodarski i politički poredak. To predstavlja sve veće izazove ustaljenom globalnom sustavu gospodarskog upravljanja i utječe na ravnopravne uvjete za europska poduzeća u tržišnom natjecanju na globalnoj i domaćoj razini³.

Izvor: MMF WEO

Treće, zbog ubrzanja **klimatskih promjena**, gubitka bioraznolikosti i uništavanja okoliša te njihovih vidljivih razornih posljedica, zelena tranzicija prepoznata je kao ključan cilj našeg doba.

Europski zeleni plan nova je strategija rasta EU-a koja bi trebala olakšati prilagodbu naše gospodarske politike izazovima 21. stoljeća. Glavni je cilj tog plana prelazak na klimatski neutralno, okolišno održivo, resursno učinkovito i otporno gospodarstvo do 2050., kao i zaštita, očuvanje i povećanje prirodnog kapitala Unije, uz nastojanje da se emisije stakleničkih plinova smanje za barem 55 % do

2030. Stoga će to biti pokretač naše konkurentnosti i pridonijeti **postupnoj, ali korjenitoj preobrazbi naših gospodarstava**, čime će snažno utjecati i na trgovinske tokove.

Zelena tranzicija mora ići ukorak sa socijalnom jednakosti. U mnogim dijelovima svijeta u globalnim lancima opskrbe i dalje je prisutan znatan **manjak dostojanstvenog rada**⁴, u rasponu od teških povreda slobode udruživanja pa sve do loših radnih uvjeta⁵. Uskraćivanje temeljnih prava radnicima pogoršava globalne socijalne uvjete i potiče razočaranje globalizacijom i otvorenom trgovinom.

Četvrto, **digitalna transformacija** još je jedan ključni pokretač održivog razvoja, ali i prostor u kojem se odvijaju tržišno natjecanje i neodgovarajuće multilateralno upravljanje. Dok započinje svoje digitalno desetljeće, potpora digitalnoj transformaciji Europe prioritet je i u unutarnjim i u vanjskim politikama, uključujući trgovinsku politiku i instrumente. S druge strane, **priroda trgovine nastaviti će se mijenjati**. Više će se temeljiti na inovacijama, uz

---

nova uredba koja će omogućiti da se u okviru fonda nastave podupirati radnici i samozaposlene osobe čija je djelatnost zaustavljena.

³ Taj je izazov posebno vidljiv u energetski intenzivnim industrijama, osobito u sektoru čelika, gdje su potrebna globalna rješenja za odgovor na goleme neravnoteže na svjetskom tržištu koje negativno utječu na europska poduzeća i ugrožavaju uspješnu zelenu tranziciju tog ekosustava.

⁴ Međunarodna organizacija rada (ILO) procjenjuje da još 25 milijuna ljudi prisilno radi, 152 milijuna su žrtve dječjeg rada, a 2,78 milijuna radnika diljem svijeta svake godine umre od posljedica nesreća na radu ili profesionalnih bolesti; izvori: *Global estimates of modern slavery: forced labour and forced marriage* (Globalne procjene modernog ropstva: prisilni rad i prisilni brak), ILO (2017.); *Global Estimates of Child Labour* (Globalne procjene dječjeg rada), ILO (2017.) i internetske stranice ILO-a.

⁵ Radni dokument službi Komisije: Promicanje dostojanstvenog rada u cijelom svijetu, SWD(2020) 235 final.

zaštitu intelektualnog vlasništva, a uloga trgovine uslugama povećavat će se u odnosu na trgovinu robom⁶. Usluge ne doprinose samo izravno lancima vrijednosti (financijske usluge, telekomunikacije, IT, prijevoz i logistika), već, što je često i važnije, i time što se uključuju u proizvode. Servitizacija gospodarstva i uspon digitalnih tehnologija omogućili su dobro plaćena i kvalitetna radna mjesta te potaknuli gospodarski rast.

Pandemija bolesti COVID-19 ubrzala je i usmjerila pozornost na te promjene, a i sama je donijela izazove. Ukazala je na međusobnu povezanost gospodarstava, koja se oslanjaju na stabilna i predvidiva međunarodna pravila i otporne prometne kanale. Otkrila je da postoji rizik od raspada globalne suradnje i povjerenja. Usto je otvorila raspravu o odgovarajućoj kombinaciji politika u smislu diversifikacije domaćih i vanjskih izvora opskrbe i izgradnje strateških proizvodnih kapaciteta i rezervi. Pokazala je važnost povećanja proizvodnje zdravstvenih proizvoda u kriznoj situaciji i potrebu za suradnjom kako bi se osigurao pravedan pristup za ranjivije skupine. Osim toga, dovela je do znatnog povećanja državne potpore i uključenosti u gospodarstvo, što je nužno za spašavanje zdravih poduzeća i zaštitu radnih mjesta, ali bi dugoročno moglo biti neodrživo i stvoriti napetosti.

Na kraju treba uzeti u obzir gospodarske izgledе u cijelom svijetu. EU će i dalje biti globalna gospodarska sila i predvodnik u održivom rastu. Zadnje dugoročne prognoze OECD-a pokazuju da će se realni BDP europodručja godišnje povećavati za 1,4 % (složena godišnja stopa rasta) tijekom sljedećih deset godina⁷. Ipak, te izgledе za rast zasjenit će kretanja u drugim regijama, a relativni položaj Europe u međunarodnom gospodarstvu će se promijeniti. Očekuje se da će već 2024. 85 % svjetskog rasta BDP-a potjecati izvan EU-a. Kontinuirati uspon Kine znatno će utjecati na globalna gospodarska kretanja tijekom sljedećeg desetljeća – OECD predviđa da će kineski BDP rasti za 4,7 % godišnje.

Trgovinska politika EU-a mora odražavati ta globalna kretanja i izazove te političku ambiciju stvaranja „snažnije Europe u svijetu”⁸. Trebala bi i ispuniti očekivanja dionika, kako je istaknuto u razgovorima s državama članicama, rezoluciji Europskog parlamenta⁹ i stajalištima iznesenima u javnom savjetovanju¹⁰.

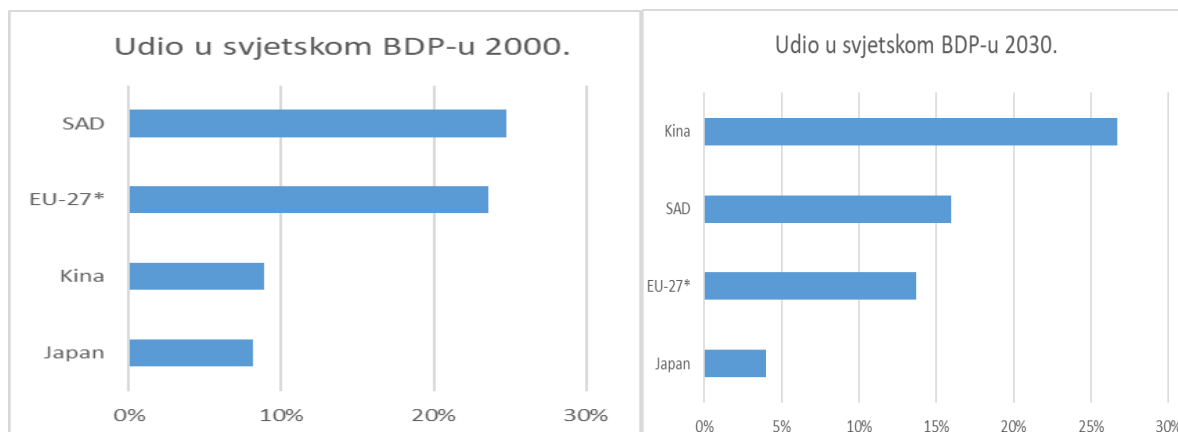
⁶ Uzimajući u obzir i robu i usluge, 80 % uvoza i 82 % izvoza EU-a u 2016. ostvarile su industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. *IPR-intensive Industries and Economic Performance in the European Union, Industry-Level Analysis Report* (Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i gospodarski rezultati u Europskoj uniji, Izvješće o analizi na razini industrije), zajednička studija EPO-a/EUIPO-a, 3. izdanje, rujna 2019.

⁷ OECD (2020.), Dugoročna predviđanja realnog BDP-a (pokazatelj).

⁸ Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2019.–2024.

⁹ Rezolucija Europskog parlamenta o reviziji trgovinske politike EU-a (2020/2761(RSP)).

¹⁰ https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=266&utm_source=dlvr.it&utm_

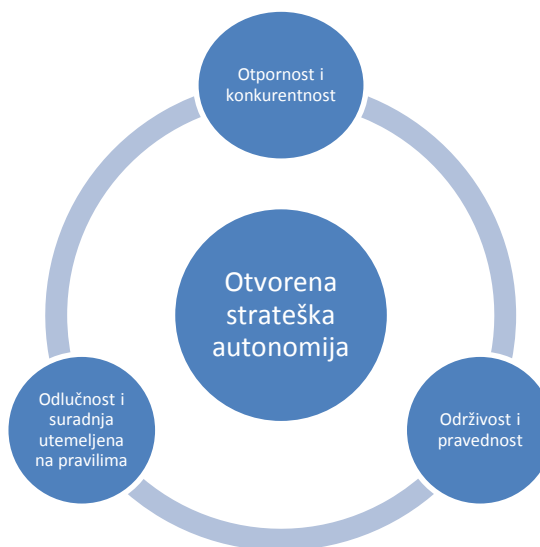

Izvor: Dugoročna predviđanja OECD-a o realnom BDP-u

2. TRGOVINSKA POLITIKA KOJOM SE PODUPIRE OTVORENA STRATEŠKA AUTONOMIJA EU-A

2.1. Otvorena strateška autonomija

Za snažniji i otporniji EU potrebno je zajedničko **unutarnje i vanjsko djelovanje** u više područja politika te usklađivanje i primjena svih trgovinskih instrumenata kojima se podupiru interesi i ciljevi politika EU-a. Potrebno je iskoristiti naše prednosti i pritom surađivati s partnerima. „Otvorena strateška autonomija” odgovor je na tu potrebu. **Otvorenom strateškom autonomijom¹¹ naglašava se sposobnost EU-a da neovisno odlučuje te da vodstvom i angažmanom oblikuje svoje okruženje u skladu sa svojim strateškim interesima i vrijednostima.** Ona je odraz temeljnog uvjerenja EU-a da rješavanje današnjih izazova zahtijeva veću globalnu suradnju, a ne manju. Njome se osim toga osigurava da EU nastavi ostvarivati koristi od međunarodnih prilika i da pritom odlučno brani svoje interese, štiti svoje gospodarstvo od nepoštenih trgovinskih praksi i osigurava ravnopravne uvjete za sve. Konačno, ona podrazumijeva podupiranje domaćih politika radi jačanja gospodarstva EU-a i pozicioniranja EU-a kao globalnog predvodnika u uspostavi reformiranog sustava globalnog upravljanja trgovinom utemeljenog na pravilima.

Otvorena strateška autonomija politički je izbor, ali i način razmišljanja pri donošenju odluka. Temelji se na važnosti **otvorenosti** i na obvezi EU-a da otvoreno i pošteno trguje s diversificiranim i održivim globalnim lancima vrijednosti koji dobro funkcioniraju. Obuhvaća:

¹¹ Europa na djelu: oporavak i priprema za sljedeću generaciju, COM(2020) 456 final.

- **otpornost i konkurentnost** za jačanje gospodarstva EU-a,
- **održivost i pravednost**, odražavajući potrebu za odgovornim i pravednim djelovanjem EU-a,
- **odlučnost i suradnju utemeljenu na pravilima** radi isticanja prednosti koju EU daje međunarodnoj suradnji i dijalogu, ali i spremnosti EU-a na borbu protiv nepoštenih praksi i primjenu autonomnih instrumenata za ostvarivanje svojih interesa kada je to potrebno.

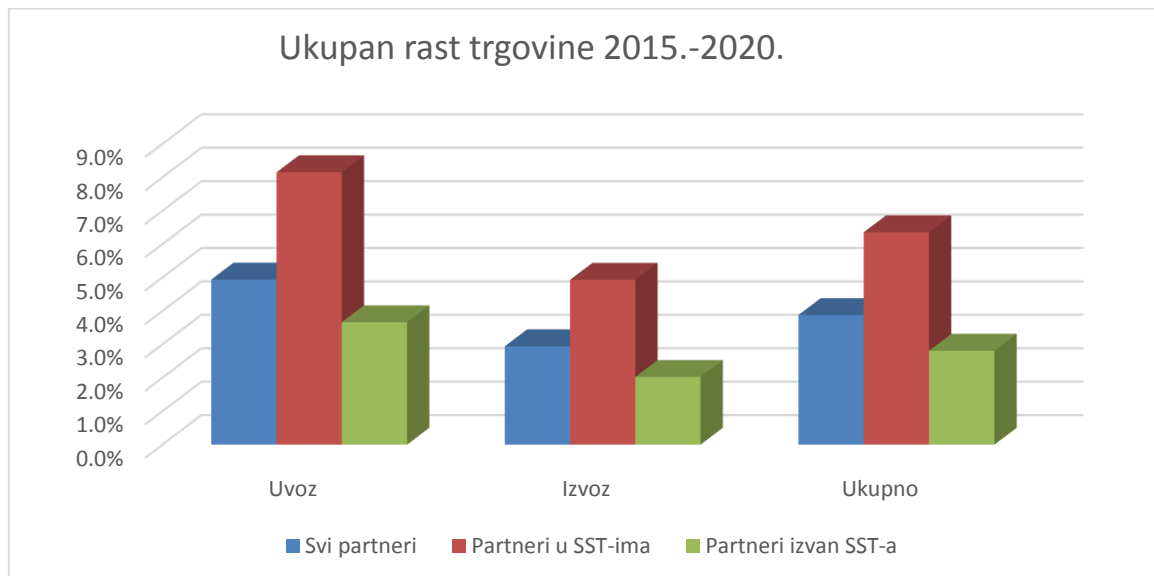
2.2. Otvorenost i angažman kao strateški izbor

Izvoz robe i usluga iz EU-a u 2019. iznosio je više od 3,1 bilijuna EUR, a njihov uvoz u EU 2,8 bilijuna EUR. To znači da je EU najveći akter na svjetskoj trgovinskoj sceni.

EU je izgrađen na otvorenosti, unutarnjoj i vanjskoj.

Najveći je izvoznik i uvoznik robe i usluga u svijetu. Kada se usporede velika gospodarstva, u EU-u trgovina čini najveći dio gospodarstva. Izvoz EU-a osigurava 35 milijuna radnih mjesta u EU-u, što je povećanje u odnosu na 20 milijuna u 2000.¹² Gospodarstvo EU-a jednako se oslanja na uvoz, koji omogućuje pristup ključnim sirovinama i drugim ulaznim elementima. U EU-u se za proizvodnju robe upotrebljava 60 % uvoza, a veća otvorenost uvozu povećala je od 1995. prihode EU-a za

oko 550 milijardi EUR. EU je i važno odredište za izvoz iz zemalja s niskim prihodima, posebno afričkih, i iz susjednih zemalja EU-a, čime potiče razvoj i gospodarski rast u svijetu. Kao i neposredno nakon zadnje gospodarske i financijske krize, trgovina će biti ključna za zeleni oporavak EU-a od gospodarskog pada uzrokovanog pandemijom bolesti COVID-19.

Izvor: Eurostat COMEXT

¹² Unutarnji izračuni Glavne uprave za trgovinu na temelju Arto, I., Rueda-Cantuche, J.M., Cazcarro, I., Amores, A.F., Dietzenbacher, E. Kutlina-Dimitrova, Z. i Román, M. V., *EU exports to the World: Effects on Employment* (Svjetski izvoz EU-a: učinci na zapošljavanje), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2018., ISBN 978-92-79-93283-0, doi:10.2760/700435, JRC113071.

https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

Da bi EU ojačao otpornost i podupirao konkurentnost svojih raznih gospodarskih sektora, moramo osigurati otvoren i nenarušen pristup međunarodnim tržištima, uključujući pristup novim tržištima i otvorene trgovinske tokove na korist naše industrije, radnika i građana. Industrijski ekosustavi EU-a koji obuhvaćaju sve sudionike u lancu vrijednosti, od poljoprivrednika i proizvođača do pružatelja usluga i od globalnih multinacionalnih poduzeća do MSP-ova i novoosnovanih poduzeća, imaju ključnu ulogu u internacionalizaciji gospodarstva EU-a.

EU je i **najveći svjetski pružatelj pomoći za trgovinu**¹³. Zbog pandemije bolesti COVID-19 povećala se potreba za potpunom provedbom strategije EU-a o zajedničkoj pomoći za trgovinu iz 2017. Naime, u strateškom je interesu EU-a poticati integraciju u svjetsko gospodarstvo ranjivih zemalja u razvoju, od kojih su mnoge u geografskoj blizini Europe.

EU je glavni trgovinski partner 74 zemalja širom svijeta. Glavni je trgovinski partner Azije, Afrike, SAD-a, zemalja zapadnog Balkana i susjednih zemalja.

EU mora iskoristiti sve **prednosti svoje otvorenosti i privlačnosti jedinstvenog tržišta**. Zahvaljujući otvorenosti i angažmanu na međunarodnoj sceni, EU je vjerodostojan pobornik međunarodne suradnje, multilateralizma i poretka utemeljenog na pravilima, koji su ključni za interese EU-a. EU surađuje s partnerima kako bi se osiguralo poštovanje univerzalnih vrijednosti, osobito promicanja i zaštite ljudskih prava. To uključuje temeljne radne standarde i socijalnu zaštitu u skladu s europskim stupom socijalnih

prava, rodnu ravnopravnost¹⁴ te borbu protiv klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti.

Borba protiv klimatskih promjena i suočavanje s drugim okolišnim izazovima mogu se postići samo otvorenošću, globalnim angažmanom i suradnjom. EU neće samostalno dobiti bitku protiv klimatskih promjena. Za uspjeh je važno promicati razumijevanje među našim partnerima da zelena transformacija nije samo nužna u srednjoročnom razdoblju, nego da je već sada dio pametne gospodarske politike. EU mora iskoristiti svoju otvorenost i uključiti svoje partnere, posebno one s najvećim emisijama i najveće zagađivače, kako bi i oni dali svoj doprinos ublažavanju klimatskih promjena. Isto tako, očuvanje bioraznolikosti globalni je izazov koji zahtijeva globalne napore.

Otvorenost i angažman strateški su izbor koji ujedno služi dobro poznatim interesima Europske unije. Otvorenost donosi blagostanje, konkurentnost i dinamičnost. S druge strane, otvoreno gospodarstvo treba kombinirati s odlučnim mjerama za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, zaštitu okoliša te snažnu socijalnu politiku i politiku rada, koje ispunjavaju očekivanja građana EU-a. Jedino ćemo tako moći pravedno širiti prednosti otvorenosti i olakšati prilagodbu promjenama u globalnom gospodarstvu kako nitko ne bi bio zapostavljen.

2.3. Jačanje otpornosti i održivosti lanaca vrijednosti

Jačanje otpornosti i održivosti gospodarstva EU-a i njegovih lanaca opskrbe stup je nastojanja Europske unije za ostvarivanje otvorene strateške autonomije¹⁵. Pandemija bolesti

¹³ Cilj je pomoći za trgovinu podupirati zemlje u razvoju u korištenju trgovine kao sredstva za smanjenje siromaštva. Cilj održivog razvoja br. 8.a iz Programa održivog razvoja do 2030. odnosi se na povećanje pomoći za trgovinu, posebno za najmanje razvijene zemlje. Cilj održivog razvoja br. 17 među ostalim obuhvaća ulaganje napora u povećanje izvoza zemalja u razvoju, posebno najmanje razvijenih zemalja.

¹⁴ Vidjeti Strategiju za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025. i treći Akcijski plan za rodnu ravnopravnost.

COVID-19 bila je izazov za otpornost gospodarstava u cijelom svijetu. Prva pouka koju treba izvući iz krize jest da je većina lanaca opskrbe pokazala iznimnu otpornost. U pravim uvjetima poduzeća mogu povećati globalnu proizvodnju i distribuciju, osobito ako se mogu osloniti na otvorene lance opskrbe, utemeljene na stabilnim, predvidljivim i transparentnim trgovinskim pravilima¹⁶. Vlade su posebno odgovorne za stvaranje takvog okruženja, ali i za podupiranje pravedne i ravnopravne opskrbe proizvodima za kojima je potražnja veća od dostupne ponude. U tom je pogledu ključno povjerenje među zemljama, ali i između vlada i privatnog sektora. EU je stoga u okviru skupine G20, WTO-a i bilateralnih odnosa snažno podupirao globalna nastojanja usmjerena na praćenje ključnih lanaca opskrbe, održavanje njihove otvorenosti i neometanosti i osiguravanje pravednog i ravnopravnog pristupa ključnoj robi. To je bilo posebno važno u kontekstu uvođenja cjepiva protiv bolesti COVID-19 jer proizvodnja u ograničenom broju zemalja treba zadovoljiti potražnju cijelog svijeta. EU namjerava pojačati suradnju s drugim zemljama i privatnim sektorom kako bi se povećala proizvodnja i podržao pravedan pristup cjepivima. Pobrinit će se da nijedna kratkoročna mjera koja se odnosi na pristup cjepivima ne ometa opskrbu ranjivih zemalja te da se provodi na dobro usmjeren, pravedan i transparentan način. Otporan i održiv prijevoz ima ključnu ulogu u olakšavanju međunarodne trgovine i očuvanju lanaca opskrbe EU-a. Razvoj Unijine povezivosti potencijalno će ojačati otpornost njezine trgovine i održati njezinu ulogu globalnog čvorišta povezivosti kako je prepoznata u Strategiji za održivu i pametnu mobilnost.

- *Suočeni s dosad nezabilježenim porastom potražnje, kao u slučaju maski za lice, otvorenost trgovine bila je ključna za širenje drugih mogućnosti opskrbe.*
- *Vrlo je važna i transparentnost, jer je doista pridonijela otpornosti lanaca opskrbe hranom gdje je informacijski sustav poljoprivrednog tržišta (AMIS) mogao biti koristan za otklanjanje straha u pogledu sigurnosti opskrbe hranom. Pripravnost za krizu bit će posebno važna u poljoprivrednom sektoru.*
- *Ne bi trebalo podcjenjivati rizik mjera kojima se ograničava trgovina i zemljama u razvoju onemogućuje pristup globalnim lancima vrijednosti.*

S obzirom na razmjere krize uzrokovane bolešću COVID-19 i njezin utjecaj na sve aspekte gospodarskog i društvenog života, uključujući proizvodnju i mobilnost, bili su neizbježni poremećaji u određenim sektorima i proizvodima. Kombinacija eksponencijalnog povećanja potražnje za određenim ključnim zdravstvenim proizvodima i nestašice u opskrbi zbog zatvaranja ili restriktivnih mjera ukazala je na slabosti u zdravstvenom sektoru. Te probleme treba pomno analizirati i učinkovito rješavati u budućnosti. Rješenja mogu uključivati pripravnost za krizu, diversifikaciju proizvodnje i lanaca opskrbe, uspostavu strateških zaliha te poticanje proizvodnje i ulaganja, među ostalim u

susjednim zemljama i Africi.

Privatni sektor ima ključnu ulogu u procjeni rizika i uravnoteženju „pravodobne” (engl. just in time) proizvodnje s odgovarajućim zaštitnim mjerama. To je ključan čimbenik za

---

¹⁵ Komisija je donijela prvo Izvješće o strateškim predviđanjima, u kojem se otpornost ističe kao novi orijentir svih politika EU-a u okviru te Komisijine agende usmjerene na tranziciju i kao posljedica tragične pandemije koronavirusa.

¹⁶ Analize OECD-a potvrđuju ne samo da globalni lanci vrijednosti maksimalno povećavaju gospodarsku učinkovitost, nego i da su otporni lanci opskrbe ključni za ublažavanje šokova, pružanje mogućnosti prilagodbe i ubrzanje oporavka od kriza. Usp. *Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model* (Šokovi, rizici i globalni lanci vrijednosti: zaključci o OECD-ovu modelu METRO, lipanj 2020.).

osiguravanje otpornosti u slučaju poremećaja u opskrbi ili šokova u potražnji, posebno ako poduzeća ovise o jednom dobavljaču.

Oblikovatelji politika također trebaju produbiti svoje razumijevanje slabih točaka, razmjenjivati informacije i poticati suradnju. Rad Komisije na **utvrđivanju strateških ovisnosti**, posebno u najosjetljivijim industrijskim ekosustavima kao što je zdravstvo, pružit će čvrstu osnovu za definiranje potrebnih odgovora politika i za suradnju s industrijom. Tim će se radom među ostalim poduprijeti provedba nove farmaceutske strategije¹⁷ i ažuriranje strategije industrijske politike.

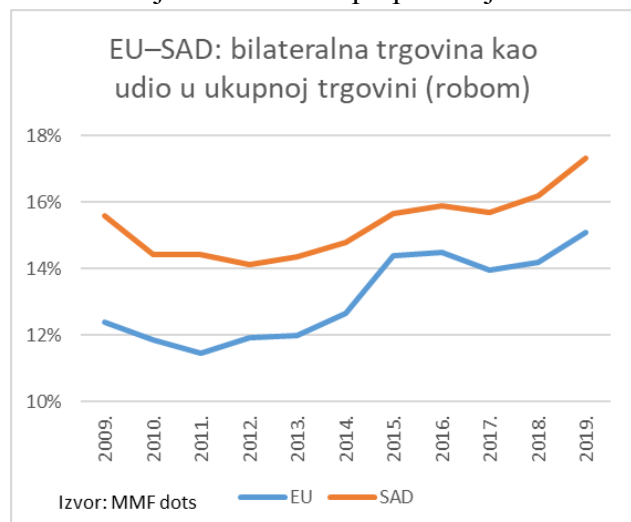
Trgovinska politika može pridonijeti otpornosti osiguravanjem **stabilnog trgovinskog okvira utemeljenog na pravilima, otvaranjem novih tržišta radi diversifikacije izvora opskrbe i razvojem kooperativnih okvira za pravedan i ravnopravan pristup kritičnim proizvodima**. U tom kontekstu EU zajedno s partnerima promiče trgovinsku i zdravstvenu inicijativu u WTO-u.

Povećanje otpornosti lanaca opskrbe usklađeno je s ciljem EU-a da se lance opskrbe učini održivijima, osobito promicanjem standardâ održivosti u globalnim lancima vrijednosti. Održivi lanci opskrbe općenito su se pokazali otpornijima¹⁸. Trgovinska politika tom cilju može doprinijeti i promicanjem odgovornog poslovnog ponašanja te veće transparentnosti i sljedivosti u lancima opskrbe. Predstojeće zakonodavstvo o održivom korporativnom upravljanju i krčenju šuma bit će važni koraci u tom pogledu.

2.4. Trgovinska politika kao potpora geopolitičkim interesima EU-a

Bliska suradnja s partnerima bit će važna **potpora multilateralizmu¹⁹ i međunarodnom poretku utemeljenom na pravilima**. Postojeći međunarodni okvir gospodarskog upravljanja slabi. Nastavi li slabjeti, to će utjecati na gospodarske odnose i trgovinu te na sigurnost i stabilnost na kakve smo navikli. Zato je podupiranje djelotvornog multilateralizma utemeljenog na pravilima ključan geopolitički interes EU-a. Reformu WTO-a stoga treba promatrati u širem kontekstu prioriteta EU-a kao što je osiguravanje da funkcionalne globalne institucije podupiru globalni gospodarski oporavak, dostojanstven rad, održivi razvoj i zelenu tranziciju. EU bi trebao intenzivnije raditi na razvoju saveza za potporu djelotvornim multilateralnim institucijama. S tim u vezi pojačat će se dijalog sa SAD-om, Skupinom iz Ottawe, afričkim zemljama, Indijom i Kinom.

EU će trebati **funkcionirati u novom multipolarnom globalnom poretku obilježenom rastućim napetostima među glavnim akterima**. Trebao bi promicati pristupe kojima se smanjuju napetosti i tražiti rješenja na temelju moderniziranog okvira utemeljenog na pravilima. S druge strane, na raspolaganju treba imati instrumente koji će mu prema potrebi omogućiti da funkcioniра u više

¹⁷ Farmaceutska strategija za Europu, COM(2020) 761 final.

¹⁸ U vezi s tim vidjeti dokument OECD-a o bolesti COVID-19 i odgovornom poslovnom ponašanju.

<http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-responsible-business-conduct-02150b06/>

¹⁹ Usp. i Zajedničku komunikaciju o povećanju doprinosa EU-a multilateralizmu utemeljenom na pravilima.

neprijateljskom međunarodnom okruženju.

Transatlantski odnos najveće je i gospodarski najznačajnije partnerstvo na svijetu. Duboko je ukorijenjen u zajedničkim interesima i vrijednostima²⁰. Nova vlada SAD-a znači priliku za zajednički rad na reformi WTO-a, među ostalim jačanjem njegove sposobnosti za rješavanje problema narušavanja tržišnog natjecanja i doprinos održivom razvoju. Znači i nove mogućnosti za blisku suradnju u području zelene i digitalne transformacije naših gospodarstava. EU će stoga dati prednost jačanju partnerstva s SAD-om.

Trgovinski i ulagački odnos EU-a s Kinom važan je i složen²¹. Politika EU-a temelji se na kombinaciji aktivnog angažmana na bilateralnoj i multilateralnoj razini i usporednog razvoja i provedbe autonomnih instrumenata potrebnih za zaštitu ključnih interesa i vrijednosti EU-a, uz potpuno poštovanje međunarodnih obveza. Prioritet je izgradnja pravednijeg gospodarskog odnosa s Kinom utemeljenog na pravilima. Za uravnoteženje bilateralnog trgovinskog odnosa bit će ključno osigurati da Kina preuzme veće obveze u međunarodnoj trgovini i usporedo s tim rješavati problem negativnih prelijevanja koja nastanu zbog njezina državno-kapitalističkog ekonomskog sustava. Nedavni politički završetak pregovora o sveobuhvatnom sporazumu o ulaganjima dio je tih nastojanja. Rad na njegovoj ratifikaciji zahtijevat će jasno zalaganje za učinkovitu provedbu sporazuma, pristup tržištu, obveze u pogledu ravnopravnih uvjeta i održivi razvoj.

Sa šireg strateškog gledišta bit će važno da EU ojača odnose sa **zemljama u Europi i oko nje** i da produbi suradnju s **afričkim kontinentom i afričkim državama**. Između tih dvaju kontinenata postoje brojne kulturne, gospodarske i političke veze. Stabilnost i blagostanje u Africi ključni su za stabilnost i blagostanje EU-a te ih treba poduprijeti bližom gospodarskom suradnjom između tih dvaju kontinenata i poticanjem zelene i digitalne tranzicije zajedno s Afrikom.

Za potrebe ostvarivanja svojih globalnih geopolitičkih ambicija EU će morati diversificirati svoje odnose i izgraditi saveze s partnerima istomišljenicima, **među ostalim putem svoje široke mreže trgovinskih sporazuma**. Ta je mreža ključna jer se svakim sadašnjim i budućim sporazumom grade odnosi s partnerima. Sporazumi EU-a o slobodnoj trgovini (SST) **platforme su za jačanje suradnje kojom se nastoje ostvariti naše vrijednosti i interesi**. Oni su temelj za djelovanje na važnim tržištima i u zemljama u cijelom svijetu, osobito u azijsko-pacifičkoj regiji, Latinskoj Americi i na Karibima.

3. SREDNJOROČNI SMJER TRGOVINSKE POLITIKE

3.1. Tri osnovna cilja trgovinske politike u srednjoročnom razdoblju

Trgovinska politika EU-a mora se usredotočiti na tri glavna cilja:

Prvi je cilj poduprijeti oporavak i temeljitu preobrazbu gospodarstva EU-a u skladu sa zelenim i digitalnim ciljevima.

U kontekstu oporavka trgovinska politika EU-a trebala bi i dalje obavljati svoju temeljnu funkciju olakšavanja razmjene robe i usluga na način kojim se otvaraju nove mogućnosti i gospodarsko blagostanje. Naglasak mora biti na koristima za građane, radnike i poduzeća. Trgovinska politika EU-a ujedno bi trebala pridonijeti preobrazbi gospodarstva EU-a u skladu s ciljevima zelene i digitalne tranzicije. Trebala bi bezrezervno podupirati zeleni plan u svim

---

²⁰ Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću, „Nova strategija EU-a i SAD-a za globalne promjene”, JOIN(2020) 22 final.

²¹ Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću, „EU i Kina – strateški pregled”, JOIN(2019) 5 final.

njegovim dimenzijama, uključujući cilj postizanja klimatske neutralnosti do 2050. S druge strane, dugoročna konkurentnost, blagostanje i globalni položaj EU-a ovisit će o njegovoj sposobnosti da prihvati i iskoristi digitalnu transformaciju. Zelena i digitalna tranzicija trebale bi stoga biti među ključnim prioritetima multilateralne i bilateralne trgovinske politike. Da bi EU zadržao i povećao svoj utjecaj u oblikovanju pravila potrebnih za to, treba unaprijediti strateški pristup međunarodnoj regulatornoj suradnji. To zahtijeva bolju političku integraciju trgovinskih politika i unutarnjih politika EU-a.

Drugi je cilj oblikovanje globalnih pravila za održiviju i pravedniju globalizaciju.

Hitno je potrebno ažurirati globalna trgovinska pravila kako bi održavala današnje gospodarsko okruženje i izazove s kojima se globalna zajednica suočava. Temeljna ambicija trgovinske politike trebala bi biti održivija i pravednija globalizacija, koja će ispuniti očekivanja u Europi i svijetu. Trgovinska politika EU-a trebala bi se koristiti svim raspoloživim instrumentima kako bi poduprla socijalnu pravednost i okolišnu održivost.

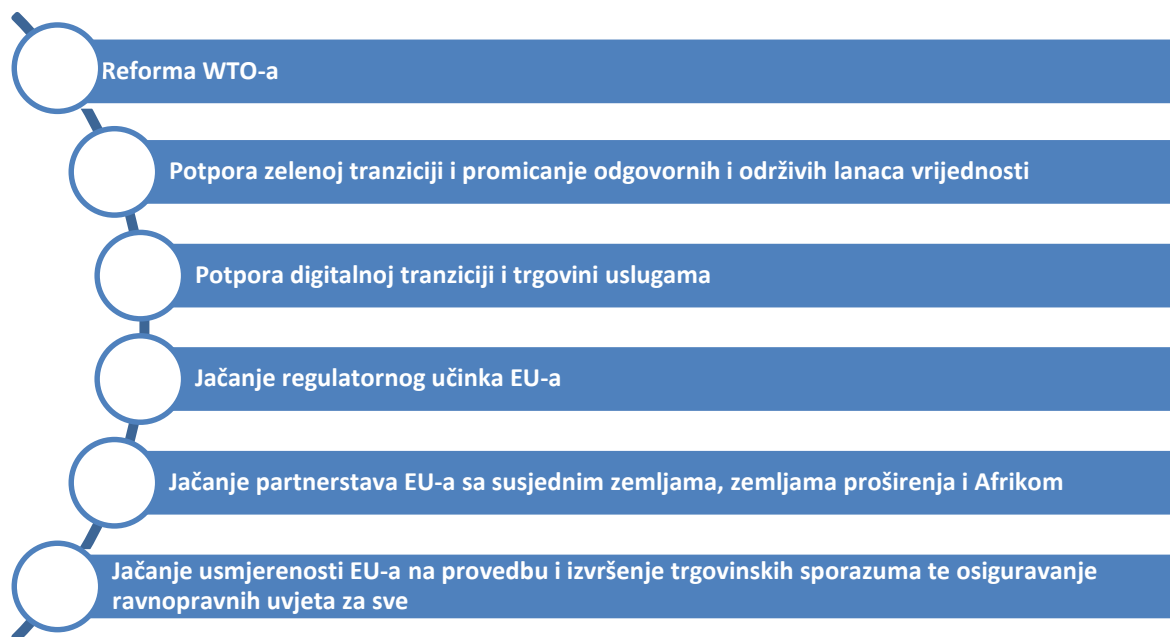
Da bi postigao taj cilj, glavni prioriteti EU-a trebali bi biti predvođenje nastojanja za reformu Svjetske trgovinske organizacije i poboljšanje učinkovitosti multilateralnog okvira za upravljanje trgovinom. Jačanje stabilnosti i trgovine utemeljene na pravilima bit će glavni stup djelovanja EU-a jer samo u takvom okruženju trgovina može napredovati, a međunarodna suradnja može se razvijati u interesu globalne održive budućnosti. Osim toga, treba osigurati da pravila odgovaraju aktualnim gospodarskim okolnostima, budu primjeren odgovor na narušavanje tržišnog natjecanja i osiguravaju ravnopravne uvjete.

Treći je cilj povećanje sposobnosti EU-a da se zalaže za svoje interese i ostvaruje svoja prava, među ostalim i samostalno, ako to bude potrebno.

Pregovori o trgovinskim sporazumima važno su sredstvo stvaranja gospodarskih mogućnosti i promicanja održivosti; provedba tih sporazuma i provedba prava i obveza sadržanih u njima bit će znatno važnija. Pritom će trebati osigurati da EU raspolaže odgovarajućim instrumentima za zaštitu radnika i poduzeća od nepoštenih praksi. Isto tako će biti potrebno ulagati veće napore u osiguravanje učinkovite provedbe i izvršenja poglavlja o održivom razvoju u trgovinskim sporazumima EU-a kako bi se na globalnoj razini ujednačili socijalni, radni i okolišni standardi. Jačanjem provedbe i izvršenja sklopljenih sporazuma u okviru trgovinske politike EU-a stvaraju se uvjeti za razvoj, rast i inovacije poduzeća te se osiguravaju visokokvalitetna radna mjesta u Europi i izvan nje. Podupiranje multilateralizma i otvorenost za suradnju nije u suprotnosti sa spremnošću EU-a da odlučno brani svoje interese i ostvaruje svoja prava. EU bi prema potrebi trebao ojačati instrumente za obranu od nepoštenih trgovačkih praksi ili drugih neprijateljskih radnji, djelujući u skladu sa svojim međunarodnim obvezama.

3.2. Šest ključnih područja za postizanje srednjoročnih ciljeva EU-a

Kako bi ostvarila tri prethodno navedena cilja, Komisija će se usredotočiti na **šest područja**. Za svako od tih područja u nastavku su utvrđene glavne mjere koje Komisija treba provesti tijekom tekućeg mandata.

3.2.1. Reforma WTO-a

WTO od svojeg osnutka 1995. donosi ogromne koristi svojim članicama. Osiguravao je stabilno i predvidljivo trgovinsko okruženje, omogućio masovno širenje globalne trgovine te istodobno pružio okvir za rješavanje trgovinskih sporova. Međutim, sada se suočava s krizom u kojoj ne uspijeva osigurati pregovaračka rješenja za izazove globalne trgovine. Njegov sustav za rješavanje trgovinskih sporova ne funkcionira, a sustav praćenja treba poboljšati kako bi se osigurala transparentnost ili spriječile trgovinske prepreke.

Komisija se namjerava **zalagati za reformu WTO-a i svih njegovih funkcija.**

Pravila i prakse WTO-a moraju se ažurirati i poboljšati da bi odražavali današnju trgovinsku stvarnost. To bi trebalo temeljiti na zajedničkom osjećaju svrhe među članicama, odnosno na gospodarskom oporavku i razvoju te na okolišnoj i socijalnoj održivosti. Modernizacija pravila i poboljšanje funkcioniranja WTO-a, među ostalim putem otvorenih plurilateralnih sporazuma, ključni su za rješavanje problema narušavanja tržišnog natjecanja i postizanje dogovora o okviru za digitalnu i održivu trgovinu.

Budući da vjerodostojnost sustava utemeljenog na pravilima uvelike ovisi o neovisnom i opće prihvaćenom sustavu za donošenje odluka u trgovinskim sporovima, ključno je ponovno uspostaviti sustav rješavanja sporova.

U Prilogu I. pod naslovom „Reforma WTO-a: prema održivom i učinkovitom multilateralnom trgovinskom sustavu” iznose se stajališta EU-a o prioritetima reforme WTO-a.

Komisija će se zalagati za multilateralnu reformu i u drugim forumima, primjerice za uspostavu multilateralnog suda za ulaganja u okviru Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo.

Glavne mjere

Komisija će:

1. **tražiti donošenje prvog skupa reformi WTO-a** usmjerenih na jačanje doprinosa WTO-a održivom razvoju i pokrenuti pregovore o strožim pravilima kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja zbog državnih intervencija. Prednost će dati

- unapređenju **transatlantske suradnje** u reformi WTO-a;
2. raditi na **obnovi potpuno funkcionalnog sustava WTO-a za rješavanje sporova** s reformiranim žalbenim tijelom.

3.2.2. *Potpora zelenoj tranziciji i promicanje odgovornih i održivih lanaca vrijednosti*

Kako je navedeno u europskom zelenom planu, borba protiv **klimatskih promjena i uništavanja okoliša glavni je prioritet EU-a**. Svoj doprinos trebaju dati sve politike EU-a, ali napredak će ovisiti o spremnosti globalnih partnera, proizvođača s velikim emisijama i velikih onečišćivača da povećaju svoje ambicije. Trgovinska politika imat će važnu potpornu ulogu.

Komisijin je cilj za sljedeće desetljeće osigurati da trgovinski instrumenti prate i podupiru globalni prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo, među ostalim ubrzanjem ulaganja u čistu energiju, te promicati kružne, odgovorne i održive lance vrijednosti. To uključuje promicanje odgovornog poslovnog ponašanja i poštovanje standarda u području okoliša, ljudskih prava i rada. Istodobno to podrazumijeva stvaranje uvjeta i mogućnosti za održive proizvode i usluge.

Da bi ta vizija postala stvarnost, bit će potrebno djelovati na svim razinama – **multilateralno, bilateralno i autonomno**.

Za potporu zelenoj tranziciji na klimatski neutralno, okolišno prihvatljivo i otporno gospodarstvo bit će potreban **bolji multilateralni okvir**. EU će surađivati sa zemljama istomišljenicama na provedbi snažnog programa zaštite okoliša u okviru WTO-a. Kao dio tih nastojanja poduzimat će inicijative i mjere kojima se u okviru različitih funkcija WTO-a promiču interesi u području klime i održivosti, uključujući inicijativu za trgovinu i klimu. Te će inicijative uključivati liberalizaciju odabranih proizvoda i usluga, transparentnost i ekologizaciju pomoći za trgovinu. Trebale bi uključivati i postupan razvoj disciplina za subvencije za fosilna goriva. Poticat će i raspravu u okviru WTO-a o tome kako se trgovinom mogu poduprijeti dostojanstven rad i socijalna pravednost.

EU-ova velika **mreža bilateralnih trgovinskih sporazuma** olakšava trgovinu zelenim tehnologijama, robom i uslugama te ulaganja. Osim uključivanja ambicioznih poglavlja o trgovini i održivom razvoju, dimenzija održivosti i dalje će se odražavati u mnogim drugim aspektima Unijinih sporazuma o trgovini i ulaganjima. Oni su potpora širenju čistih i učinkovitijih metoda i tehnologija proizvodnje te otvaraju mogućnosti pristupa tržištu za ekološku robu i usluge. Našoj industriji energije iz obnovljivih izvora pomažu osigurati pristup tržištima trećih zemalja, jamče neometanu trgovinu i ulaganja u sirovine i energetske proizvode koji su potrebni za osiguravanje nužne opskrbe za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo. Osim toga, ti sporazumi pružaju važnu platformu za suradnju s našim partnerima u pogledu klimatskih promjena, bioraznolikosti, kružnog gospodarstva, onečišćenja, tehnologija čiste energije (uključujući energiju iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitost), te u pogledu prelaska na održive prehranbene sustave. Komisija će za buduće trgovinske sporazume predložiti poglavlje o održivim prehranbenim sustavima. EU će predložiti da se poštovanje Pariškog sporazuma smatra osnovnim elementom budućih sporazuma o trgovini i ulaganjima. Osim toga, sklapanje sporazuma o trgovini i ulaganjima sa zemljama skupine G20 trebalo bi se temeljiti na zajedničkoj ambiciji da se što prije postigne klimatska neutralnost u skladu s preporukama Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC). Tu bi ambiciju trebalo na odgovarajući način uključiti i u nacionalno utvrđene doprinose (NDC) koji se budu dostavljali na temelju Pariškog sporazuma. EU će

usto učinkovitu provedbu Konvencije o biološkoj raznolikosti smatrati prioritetom u sporazumima o trgovini i ulaganjima.

Sporazumi EU-a o trgovini i ulaganjima te opći sustav povlastica (OSP) važnu su ulogu imali i u **promicanju poštovanja temeljnih ljudskih i radničkih prava** u skladu s temeljnim konvencijama UN-a Međunarodne organizacije rada (ILO). Poseban prioritet bit će provedba tih obveza, uključujući suzbijanje dječjeg rada u okviru šireg djelovanja Komisije za osiguravanje nulte tolerancije prema dječjem radu. Jedan od ključnih ciljeva predstojećeg preispitivanja općeg sustava povlastica (OSP) bit će dodatno povećanje trgovinskih mogućnosti za zemlje u razvoju kako bi se smanjilo siromaštvo i otvorila radna mjesta na temelju međunarodnih vrijednosti i načela, kao što su radnička i ljudska prava.

Komisija će dodatno ojačati dimenziju održivosti u provedbi svih poglavlja postojećih i budućih sporazuma. **Provedba obveza u području trgovine i održivog razvoja** ojačat će se na temelju pritužbi podnesenih glavnom službeniku za nadzor provedbe trgovinskih pravila (CTEO). Razmotrit će se uvođenje daljnjih mjera u kontekstu ranog preispitivanja akcijskog plana od 15 točaka o učinkovitoj provedbi i izvršenju poglavlja o trgovini i održivom razvoju u trgovinskim sporazumima koje će se provesti 2021. Preispitivanje će obuhvaćati sve relevantne aspekte provedbe i izvršenja poglavlja o trgovini i održivom razvoju, uključujući opseg obveza, mehanizme praćenja, mogućnost sankcija zbog neusklađenosti, klauzulu o ključnim elementima te institucionalni ustroj i potrebna sredstva.

Osim toga, **autonomnim mjerama** podupire se cilj osiguravanja održivosti, odgovornosti i usklađenosti trgovine s našim općim ciljevima i vrijednostima. Primjer za to je mehanizam za prilagodbu ugljika na granicama (CBAM). Komisija radi na prijedlogu o CBAM-u kako bi se izbjeglo da djelotvornost njezinih klimatskih politika ugrozi istjecanje ugljika. Drugi je primjer namjera Komisije da predloži zakonodavstvo o krčenju i propadanju šuma. Važan element u osiguravanju održivosti i odgovornosti lanaca opskrbe bit će prijedlog Komisije o održivom korporativnom upravljanju, uključujući obveznu primjenu dužne pažnje u području okoliša, ljudskih i radničkih prava. Provest će se procjena učinka koja će uključivati učinkovite mehanizme djelovanja i izvršenja kako bi se osiguralo da u lancima vrijednosti poduzeća iz EU-a nema prisilnog rada.

Novi globalni režim sankcija za kršenje ljudskih prava također će imati ulogu u osiguravanju poštovanja ljudskih prava. Tim režimom EU je uspostavio okvir koji će mu omogućiti da se usmjeri na pojedince, subjekte i tijela, uključujući državne i nedržavne aktere, koji su odgovorni za teška kršenja i povrede ljudskih prava, upleteni su u ta djela ili povezani s njima, u cijelom svijetu²².

Uvoz mora biti u skladu s relevantnim propisima i normama EU-a. Navedeni primjeri pokazuju da je u određenim okolnostima, kako je definirano pravilima WTO-a, primjereno da EU zahtijeva da uvezeni proizvodi budu u skladu s određenim zahtjevima u pogledu proizvodnje. Cilj je globalnih trgovinskih pravila osigurati predvidljiv i nediskriminirajući trgovinski okvir, uz istodobnu zaštitu prava svake zemlje na donošenje propisa u skladu sa svojim društvenim preferencijama. Legitimnost primjene zahtjeva u pogledu proizvodnje na uvoz temelji se na potrebi za zaštitom globalnog okruženja ili pružanjem odgovora na etička

---

²² Sankcije EU-a ključni su instrument za promicanje ciljeva zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) zahvaljujući kojem EU može intervenirati, među ostalim, radi sprečavanja sukoba ili odgovora na nove ili aktualne krize (Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europski gospodarski i financijski sustav: poticanje otvorenosti, snage i otpornosti; COM/2021/32 final).

pitanja. Kad god EU bude razmatrao primjenu takvih mjera na uvezene proizvode, to će činiti uz potpuno poštovanje pravila WTO-a, posebno načela nediskriminacije i proporcionalnosti, kako bi se izbjegli nepotrebni poremećaji u trgovini.

Komisija će predvoditi rad na razvoju standarda održivog rasta i oblikovati međunarodne standarde u skladu s europskim zelenim planom te će surađivati s partnerima na izradi i provedbi pravila koja su jednako ambiciozna.

Glavne mjere

Komisija će:

3. raditi na inicijativama i mjerama kojima se u WTO-u promiče uzimanje u obzir klime i održivosti;
4. tražiti od partnera iz skupine G20 da preuzmu obveze u vezi s klimatskom neutralnosti, pojačati suradnju u drugim aspektima zelenog plana kao što su bioraznolikost, održiva prehrambena politika, onečišćenje i kružno gospodarstvo te predložiti da poštovanje Pariškog sporazuma bude ključan element svih budućih sporazuma;
5. poboljšati učinkovitost provedbe i izvršenja poglavlja o održivom razvoju u trgovinskim sporazumima ranim preispitivanjem akcijskog plana od 15 točaka koje će provesti 2021. Ishod preispitivanja uzet će se u obzir u tekućim i budućim pregovorima;
6. promicati održive i odgovorne lance vrijednosti putem prijedloga o obveznoj dužnoj pažnji, uključujući učinkovite mehanizme djelovanja i izvršenja kako bi se osiguralo da prisilni rad bude isključen iz vrijednosnih lanaca poduzeća iz EU-a. U međuvremenu, dok se ne donesu obvezujuće odredbe, Komisija će pomagati poduzećima iz EU-a da već sada poduzimaju odgovarajuće mjere u skladu s međunarodnim smjernicama i načelima dužne pažnje.

3.2.3. Potpora digitalnoj tranziciji i trgovini uslugama

Trgovinska politika EU-a mora doprinijeti stvaranju okruženja u kojem pružatelji usluga iz EU-a mogu inovirati i rasti. Prioritet je ažuriranje globalnog okvira međunarodnih pravila.

U digitalnoj sferi doći će do intenzivnog globalnog tržišnog natjecanja koje će preoblikovati

EU je najveći svjetski trgovac uslugama*. Trgovina uslugama čini 25 % Unijina BDP-a, pri čemu izvoz usluga iznosi više od 900 milijardi EUR godišnje. Njome se izravno ili neizravno podupire 21 milijun radnih mjesta u EU-u. Ulaganja u usluge čine 60 % ukupnih izravnih stranih ulaganja EU-a u ostatku svijeta i gotovo 90 % izravnih stranih ulaganja u EU.

* <https://data.oecd.org/trade/trade-in-services.htm>.

globalne gospodarske odnose. Unijina digitalna transformacija može uspjeti samo ako svoju digitalnu agendu usmjeri prema van, potpuno uzimajući u obzir globalno okruženje u kojem je konkurencija sve žešća i ponekad dovodi u pitanje Unijin pristup digitalizaciji koji se temelji na vrijednostima. Trgovinska politika imat će ključnu ulogu u postizanju ciljeva EU-a povezanih s digitalnom tranzicijom. Europska poduzeća sve se više oslanjaju na digitalne usluge. Podaci čine izvor prihoda mnogih poduzeća i ključna su sastavnica lanaca opskrbe u EU-u. Digitalne tehnologije

omogućuju povećanje učinkovitosti, koje je potrebno kako bi se zadržala konkurentnost²³, ali i preobražavaju tradicionalne industrijske sektore u kojima će europska poduzeća morati održavati i jačati svoj konkurentni položaj. Istovremeno, digitalna transformacija i pojava novih tehnologija imaju važnu dimenziju sigurnosti i vrijednosti za Europu te zahtijevaju pažljivo prilagođen politički pristup unutar i izvan EU-a. Posljedice novih **digitalnih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju**, trebaju se rješavati na globalnoj razini s pomoću **ambicioznijih globalnih normi i pravila**.

Potporna digitalnoj agendi Europe prioritet je trgovinske politike EU-a. Cilj je osigurati vodeći položaj EU-a u digitalnoj trgovini i u području tehnologije, prije svega promicanjem inovacija. EU bi i dalje trebao biti predvodnik u digitalnim standardima i regulatornim pristupima, posebno u pogledu zaštite podataka, pri čemu se Unijina Opća uredba o zaštiti podataka često smatra izvorom nadahnuća²⁴. Da bi se to postiglo, **WTO treba utvrditi pravila za digitalnu trgovinu, a EU treba imati središnju ulogu u njihovom stvaranju**. Nakon što se o njima postigne dogovor, EU bi trebao podupirati daljnje plurilateralne pregovore u WTO-u o liberalizaciji trgovine uslugama u sektorima osim e-trgovine.

EU će također trebati pojačati bilateralne aktivnosti i istražiti mogućnosti **snažnijeg okvira za suradnju s partnerima istomišljenicima u digitalnim aspektima trgovine**. Nastojat će produbiti svoje regulatorne dijaloge s partnerima istomišljenicima.

Pitanje **podataka** bit će ključno za budućnost EU-a. Kad je riječ o prekograničnom prijenosu podataka i zabrani zahtjeva u pogledu lokalizacije podataka, Komisija će primjenjivati **otvoren, ali odlučan pristup utemeljen na europskim vrijednostima i interesima**. Komisija će nastojati osigurati da poduzeća u Uniji ostvare korist od međunarodnog slobodnog protoka podataka potpuno u skladu s pravilima EU-a o zaštiti podataka i drugim ciljevima javne politike, uključujući javnu sigurnost i javni red. Konkretno, EU će nastaviti uklanjati neopravdane prepreke protoku podataka uz istodobno očuvanje regulatorne autonomije u području zaštite podataka i privatnosti²⁵. Kako bi bolje procijenila veličinu i vrijednost prekograničnih tokova podataka, Komisija će uspostaviti europski analitički okvir za mjerenje protoka podataka.

Glavne mjere

Komisija će:

7. tražiti brzo sklapanje **ambicioznog i sveobuhvatnog sporazuma WTO-a o digitalnoj trgovini**, koji sadržava pravila o protoku podataka, potpuno u skladu s okvirom EU-a za zaštitu podataka, te odredbe o jačanju povjerenja potrošača kojima se jamči visoka razina zaštite potrošača;
8. istražiti mogućnost **uže regulatorne suradnje s partnerima istomišljenicima u**

²³ Pristupom podacima i novim kretanjima kao što su putovnice za proizvode usto se može dodatno povećati vrijednost proizvoda i pružiti informacije koje su ključne za maksimalno povećanje kružne vrijednosti, no prečesto se takvi podaci ne prenose u lancima vrijednosti.

²⁴ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (Akt o digitalnim uslugama) i izmjeni Direktive 2000/31/EZ – COM(2020) 825 final; i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravednim tržištima neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima) – COM/2020/842 final i Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka; GDPR).

²⁵ Kako je navedeno u glavi o digitalnoj trgovini Sporazuma o trgovini i suradnji sklopljenog s Ujedinjenom Kraljevinom.

3.2.4. Jačanje regulatornog učinka EU-a

Sposobnost utjecanja na razvoj propisa i standarda od globalne važnosti **važna je konkurentna prednost**.

EU je desetljećima **predvodnik u tom području**. Aktivno je sudjelovao u radu međunarodnih normizacijskih tijela, kao što je Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO), i na međunarodnim sektorskim forumima. Tim se nastojanjima europskim poduzećima pomoglo da pristupe globalnim tržištima, uklonile su se prepreke trgovini i podržala se regulatorna konvergencija. Uniji je taj pristup, kao i veličina njezina tržišta, osigurao velik utjecaj na međunarodnu normizaciju, što je u nekim slučajevima dovelo i do dobrovoljnog usvajanja njezinih visokih normi, propisa i ciljeva politike u globalnim lancima opskrbe. Europski izvoznici, uključujući MSP-ove, ostvarili su znatnu konkurentsku prednost zahvaljujući snažnom regulatornom učinku EU-a na globalnoj razini.

Relativna važnost EU-a smanjuje se zbog pojave novih regulatornih snaga i brzog tehnološkog razvoja, čiji su pokretači često izvan EU-a.

Da bi EU povećao svoj utjecaj u tom području, treba **razviti više strateški pristup međunarodnoj regulatornoj suradnji**, posebno kad je riječ o zelenoj i digitalnoj tranziciji. EU treba zauzeti proaktivniji stav pri izradi novih propisa kako bi bio bolje opremljen za promicanje svojih regulatornih pristupa u svijetu. Za to će biti potrebne veće sinergije između unutarnjih i vanjskih politika kako bi se u ranoj fazi utvrdila strateška područja na koja bi se međunarodna regulatorna suradnja trebala usredotočiti. Bit će potrebni i dijalog i suradnja s normizacijskim tijelima EU-a kako bi se utvrdili strateški prioriteti povezani s međunarodnim normama. Komisija će temeljitije analizirati vanjsku dimenziju svojih regulatornih politika u procjenama učinka važnih propisa i utvrditi prioritetne partnere za regulatornu suradnju. Trgovinska politika trebala bi biti spremna poduprijeti aktivnosti suradnje koje vode regulatorna tijela i u tu svrhu u potpunosti iskoristiti mogućnosti koje pružaju trgovinski sporazumi. Trgovinska politika, zajedno s međunarodnim partnerstvima i razvojnom suradnjom, među ostalim putem pomoći za trgovinu, trebala bi imati ulogu i u potpori uvođenju međunarodnih normi u partnerskim zemljama u razvoju i olakšati usklađivanje s novim regulatornim zahtjevima. EU će usto ojačati svoje regulatorne dijaloge sa zemljama istomišljenicama u azijsko-pacifičkoj regiji i Latinskoj Americi.

Suradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama bit će ključna za osiguravanje usklađenosti novih propisa s vrijednostima demokratskih, otvorenih i uključivih društava.

Glavne mjere

Komisija će:

9. **pojačati regulatorne dijaloge s partnerima istomišljenicima** u strateškim područjima za konkurentnost EU-a. Zbog toga treba rano utvrditi prioritetna područja regulatorne suradnje i uspostaviti bliži dijalog s Unijinim i međunarodnim normizacijskim organizacijama;
10. probuditi **transatlantsko partnerstvo za zelenu i digitalnu transformaciju** naših gospodarstava, među ostalim u okviru Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a.

3.2.5. *Jačanje partnerstava EU-a sa susjednim zemljama i zemljama proširenja te Afrikom*

Najznačajnije odnose imamo s onima koji su nam geografski najbliži. Stabilnost i blagostanje u susjednim zemljama EU-a i Africi u političkom su i gospodarskom interesu EU-a. EU namjerava učiniti sve što može kako bi podržao partnere u njihovim nastojanjima da se oporave od posljedica pandemije bolesti COVID-19 i ostvare održivi razvoj. Gusta mreža trgovinskih sporazuma EU-a s tim zemljama nudi mogućnost bliže gospodarske suradnje i razvoja integriranih mreža proizvodnje i usluga. To bi bilo dio šire strategije za promicanje održivih ulaganja i poboljšanje otpornosti naših gospodarstava putem diversificiranih vrijednosnih lanaca te za poticanje razvoja trgovine održivim proizvodima, među ostalim radi potpore klimatskoj i energetskej transformaciji. Pridonijet će i rješavanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija u okviru šireg doprinosa trgovinske politike sveobuhvatnim partnerstvima, u skladu s novim paktom o migracijama i azilu²⁶.

EU će ojačati svoja bliska gospodarska partnerstva unutar Europskoga gospodarskog prostora. Nada se da će blisko surađivati s Ujedinjenom Kraljevinom na tome da se u cijelosti iskoristi potencijal Sporazuma o trgovini i suradnji. EU se nada i modernizaciji svojih trgovinskih i gospodarskih odnosa sa Švicarskom i Turskom, pod uvjetom da se ispune odgovarajući uvjeti.

Posebno će biti važno ojačati gospodarsku suradnju sa zemljama **zapadnog Balkana i Istočnog partnerstva**²⁷. Kad je riječ o **zapadnom Balkanu**, poboljšana metodologija proširenja i Gospodarski i investicijski plan²⁸ čine okvir za ubranu integraciju na tržištu EU-a prije pristupanja, uz osiguravanje ravnopravnih uvjeta. Ta povećana gospodarska integracija temelji se na obvezama zapadnog Balkana da stvori zajedničko regionalno tržište koje se temelji na pravilima i standardima EU-a. Kad je riječ o Istočnom partnerstvu, osobito partnerima s detaljnog i sveobuhvatnog područje slobodne trgovine (Ukrajina, Gruzija i Moldova), EU podupire nastojanja za što veće usklađivanje s regulatornim modelom EU-a, među ostalim za digitalnu i zelenu tranziciju. U slučaju tih partnera naponi za uključivanje propisa EU-a mogli bi biti popraćeni intenzivnijim dijalogom o tome kako ih razviti i provesti, među ostalim sudjelovanjem u stručnim skupinama i uspostavom bliskijih veza s normizacijskim organizacijama EU-a. Trebalo bi razmotriti i dodatne korake za olakšavanje trgovine, među ostalim putem sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti.

Unapređenje odnosa EU-a i gospodarske integracije s **južnim susjedstvom**²⁹ bit će strateški nužno za postizanje dugoročne stabilnosti. Geografska blizina, kulturne i jezične veze sa zemljama južnog Sredozemlja EU-u olakšavaju stratešku gospodarsku i trgovinsku integraciju s tim zemljama. Trgovinska politika može biti ključan instrument za poticanje strateških međuovisnosti između EU-a i južnog susjedstva te za razvoj integracijskih inicijativa na obostranu korist, posebno kad je riječ o strateškim lancima vrijednosti. EU je već početkom 2000-ih sklopio sporazume o slobodnoj trgovini s osam zemalja južnog Sredozemlja kao dio širih sporazuma o pridruživanju. Pregovori o uspostavi detaljnog i sveobuhvatnog područja slobodne trgovine (DCFTA) s Marokom i Tunisom u tijeku su već nekoliko godina. EU je s oba partnera spreman razgovarati o mogućnostima modernizacije trgovinskih i ulagačkih odnosa radi njihove bolje prilagodbe današnjim izazovima.

EU će znatno **pojačati suradnju s afričkim partnerima** kako bi se iskoristio njihov gospodarski potencijal te potaknula gospodarska diversifikacija i uključiv rast. Time će se

²⁶ Novi pakt o migracijama i azilu, COM(2020) 609 final.

²⁷ Jačanje otpornosti – istočno partnerstvo koje koristi svima (JOIN(2020) 7 final).

²⁸ Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan, COM(2020) 641 final.

²⁹ Obnovljeno partnerstvo s južnim susjedstvom – novi program za Mediteran; JOIN(2021) 2 final.

dotatno poboljšati veze u području održive trgovine i ulaganja između ta dva kontinenta i u samoj Africi³⁰. To je u skladu s dugoročnom perspektivom trgovinskog sporazuma između kontinenta utemeljenog na uspješnoj provedbi kontinentalnog područja slobodne trgovine u Africi (AfCFTA). Temelji se i na regionalnim gospodarskim zajednicama Afrike i sporazumima o gospodarskom partnerstvu s EU-om. Taj snažniji odnos s Afrikom trebalo bi poticati na svim razinama, među ostalim političkim dijalogom s Afričkom unijom i njezinim članicama, proširenjem i produbljivanjem sporazumâ o gospodarskom partnerstvu te razvojem bilateralnih odnosa s pojedinačnim zemljama radi promicanja održivih ulaganja u poljoprivredu, proizvode i usluge. Komisija će početi razmatrati i mogućnosti za olakšavanje integracije na kontinentu putem usklađenih pravila o podrijetlu primjenjivih na njihovu trgovinu s EU-om.

Komisija će predložiti **novu inicijativu za održiva ulaganja** za zainteresirane partnere ili regije u **Africi i južnom susjedstvu**. To bi se moglo provesti putem zasebnih sporazuma o ulaganjima ili u okviru modernizacije postojećih trgovinskih sporazuma. Kako bi se maksimalno povećao njihov učinak i olakšala provedba, ti će se sporazumi oblikovati usporedo s instrumentima EU-a za razvojnu suradnju radi potpore ulaganjima i, gdje god je to izvedivo, uz primjenu pristupa „Tim Europa” kako bi se osigurale sinergije s državama članicama EU-a, privatnim sektorom, civilnim društvom i svim relevantnim dionicima. Među tim inicijativama najviše se ističe plan za vanjska ulaganja (EIP) pokrenut 2017. za supsaharsku Afriku i susjedstvo EU-a. Obuhvaćen je i Europski fond za održivi razvoj plus (EFOR+), koji se u novom višegodišnjem financijskom okviru (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. primjenjuje na globalnoj razini. Tri stupa EIP-a pomoći će u podupiranju održivih ulaganja u Africi i susjedstvu te potaknuti reforme usmjerene na poboljšanje poslovnog okruženja i ulagačke klime. Cilj je ostvariti međuregionalnu integraciju i bliskije trgovinske odnose između EU-a i Afrike kako AfCFTA bude napredovala.

Glavne mjere

Komisija će:

11. produbiti trgovinske i gospodarske odnose s drugim zemljama u Europi, uključujući **zapadni Balkan i zemlje koje su sklopile detaljne i sveobuhvatne sporazume o slobodnoj trgovini s EU-om**, s posebnim naglaskom na bliskoj regulatornoj suradnji kojom se podupiru zelena i digitalna tranzicija. Modernizirat će svoje trgovinske i ulagačke odnose sa zemljama u **južnom susjedstvu** zainteresiranima za povećanje integracije s Europskom unijom;
12. jačati suradnju s **afričkim zemljama**, i to:
  - a) poboljšanjem **političkog dijaloga** i suradnje s Afričkom unijom i njezinim članicama te neometane provedbe AfCFTA-e, uključujući suradnju s privatnim sektorom i promicanje zajedničkih standarda u Africi radi jačanja regionalne i kontinentalne integracije;
  - b) **produbljivanjem i proširenjem postojećih trgovinskih sporazuma s afričkim regionalnim gospodarskim zajednicama** i jačanjem njihove dimenzije održivosti;
  - c) daljnjim istraživanjem mogućnosti **jačanja veza i sinergija između različitih trgovinskih aranžmana s afričkim zemljama**, primjerice usklađenijim pravilima o podrijetlu u trgovini s EU-om;

³⁰ Kako je navedeno u zajedničkoj komunikaciji o strategiji EU-a i Afrike iz ožujka 2020., „Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom”, JOIN(2020) 4 final.

3.2.6. Jačanje usmjerenosti EU-a na provedbu i izvršenje trgovinskih sporazuma te osiguravanje ravnopravnih uvjeta za sve

Nakon vala novih sporazuma sklopljenih zadnjih godina Komisija će svoj rad usmjeriti na **ostvarivanje koristi od trgovinskih sporazuma EU-a i odlučnu provedbu** obveza u pogledu pristupa tržištu i održivog razvoja. Europski dionici trebaju biti svjesni mogućnosti koje nude trgovinski sporazumi EU-a i biti sigurni da mogu iskoristiti prednosti koje je EU ispregovarao. EU pregovara ili je sklopio trgovinske sporazume sa zemljama azijsko-pacifičke regije i Latinske Amerike, koji nude znatne gospodarske mogućnosti. Stoga je važno stvoriti uvjete za ratifikaciju sporazumâ s Mercosurom i Meksikom te zaključiti tekuće pregovore, posebno s Čileom, Australijom i Novim Zelandom, koji su na dobrom putu. U slučaju Mercosura u tijeku je dijalog o jačanju suradnje u pogledu dimenzije Sporazuma koja se odnosi na održivi razvoj, posebno s obzirom na provedbu Pariškog sporazuma i krčenje šuma.

To će biti ključan element nastojanja EU-a usmjerenih na postizanje otvorene strateške autonomije i olakšati pristup tržištima, posebno za MSP-ove. Pomoći će i u borbi protiv protekcionističkih tendencija i poremećaja koji utječu na izvoz EU-a. Važnost tog područja djelovanja potvrđena je u srpnju 2020. imenovanjem **glavnog službenika za nadzor provedbe trgovinskih pravila**.

Rad će biti usmjeren na sljedeća područja:

- **Potpuno iskorištavanje mogućnosti koje pruža provedba trgovinskih sporazuma.** EU će iskoristiti sve ugrađene fleksibilne mogućnosti u svojim trgovinskim sporazumima kako bi bili svrsishodni i kako bi odgovorili na nove izazove povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom. EU će i dalje koristiti pomoć za trgovinu kako bi zemljama u razvoju pomogao u provedbi trgovinskih sporazuma i podupirao usklađenost s pravilima i normama, osobito u pogledu održivog razvoja.
- **Pružanje potpore dionicima iz EU-a kako bi se iskoristile mogućnosti koje pružaju sporazumi EU-a.** Komisija će iskoristiti uspjeh portala **Access2Markets**, integrirati u njega dodatne funkcije i povezati ga s drugim važnim informacijskim kanalima³¹, posebno za MSP-ove. Osim toga će nastaviti podupirati poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektor EU-a, koji uglavnom čine MSP-ovi, i pritom se usredotočiti na promicanje održivosti i kvalitete proizvoda kako bi postali standard sustava EU-a za održivost hrane.
- **Praćenje pravilne provedbe i izvršenja trgovinskih sporazuma EU-a** te olakšavanje podnošenja pritužbi u vezi s preprekama pristupu tržištu i povredama obveza u pogledu trgovine i održivog razvoja putem jedinstvene ulazne točke. Komisija će surađivati s državama članicama EU-a, Europskim parlamentom i dionicima na praćenju provedbe u trgovinskim partnerima EU-a i osiguravanju dosljednog pristupa. Predložit će poseban zakonodavni akt potreban za provedbu, među ostalim, trgovinskih odredaba Sporazuma o trgovini i suradnji između EU-a i Ujedinjene Kraljevine.

³¹ Konkretno bi se mogle istražiti mogućnosti sinergija s drugim izvorima informacija, uključujući Europsku poduzetničku mrežu (EEN), Centar za industrijsku suradnju EU-a i Japana, Centar EU-a za MSP-ove u Kini, Svjetsku mrežu europskih poslovnih organizacija, europske organizacije za promicanje trgovine i službe za pomoć MSP-ovima u području prava intelektualnog vlasništva.

- Uklanjanje neusklađenosti putem **rješavanja sporova u okviru WTO-a ili bilateralno**, ako se ne mogu ukloniti na drugi način. **Ažuriranom Uredbom o ostvarivanju prava**³² jača se kapacitet EU-a za djelovanje u situacijama u kojima je blokirano rješavanje sporova u okviru WTO-a ili bilateralnih sporazuma.

Novi internetski alati za potporu poduzećima iz EU-a, posebno MSP-ovima:

- **istražiti učinkovitije digitalne sustave za olakšavanje trgovine i usklađenost s propisima**, na temelju okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu i informacijskog i komunikacijskog sustava EU-a za tržišni nadzor (ICSMS), te u tom kontekstu razmotriti mogućnosti digitalizacije informacija o sukladnosti proizvoda, uključujući potvrde o sukladnosti proizvoda, i njezino uključivanje u zakonodavstvo EU-a,
- uspostaviti novi **alat za pristup nabavi (A2P)** kojim će se gospodarskim subjektima iz EU-a omogućiti da utvrde imaju li zakonom zajamčeni pristup natjecajima za nabavu u trećim zemljama i pod kojim uvjetima,
- proširiti **internetski portal Access2Markets (A2M)** kako bi sadržavao više informacija za izvoznike **usluga iz EU-a i ulagače** u takve usluge te razmotriti mogućnosti druge nadogradnje platforme,
- poboljšati alat za samoprocjenu pravila o podrijetlu (ROSA) kako bi se poduzećima, posebno europskim MSP-ovima, pomoglo da pravilno primjenjuju pravila o podrijetlu pri izvozu u treće zemlje.

- Komisija će i dalje odlučno upotrebljavati **instrumente trgovinske zaštite** kako europska industrija ne bi bila izložena nepoštenoj trgovini. To uključuje i praćenje novih oblika subvencioniranja koje provode treće zemlje, na primjer u području financiranja ulaganja, te njihovo primjereno rješavanje mjerama u obliku kompenzacijskih pristojbi.

- U **području sigurnosti**, Komisija **Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja** ponovno poziva sve države članice da uspostave i provode punopravan mehanizam za provjeru izravnih stranih ulaganja u slučajevima u kojima bi kupnja ili kontrola određenog poduzeća, infrastrukture ili tehnologije ugrožavale sigurnost ili javni poredak u EU-u³³. Komisija će nastaviti provoditi mehanizam suradnje s tijelima država članica radi zaštite sigurnosti i javnog poretka od rizičnih izravnih stranih ulaganja te će razmotriti jačanje mehanizma suradnje uspostavljenog Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja.

- Komisija će surađivati s tijelima država članica kako bi osigurala učinkovitu provedbu modernizirane **Uredbe o kontroli izvoza**³⁴ osjetljive robe i tehnologija s dvojnomo namjenom radi potpore sigurnim

lancima vrijednosti, promicanja međunarodne sigurnosti, zaštite ljudskih prava i osiguravanja ravnopravnih uvjeta za izvoznike iz EU-a.

Međutim, EU treba **razviti instrumente za suočavanje s novim izazovima** i zaštitu europskih poduzeća i građana od nepoštenih trgovačkih praksi, kako na unutarnjem tako i na vanjskom planu.

- Komisija će predložiti novi pravni instrument u području trgovinske politike kako bi zaštitila EU od mogućih **mjera prisile** trećih zemalja.
- Komisija će predložiti pravni instrument za rješavanje problema **narušavanja unutarnjeg tržišta EU-a uzrokovanog stranim subvencijama**.

³² <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2204>

³³ Komunikacija od 25. ožujka 2020. o izravnim stranim ulaganjima i slobodnom kretanju kapitala iz trećih zemalja te o zaštiti europske strateške imovine, C(2020) 1981 final.

³⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_2045

- Kako bi se poboljšao uzajamni pristup javnoj nabavi za subjekte iz EU-a, Komisija će se zalagati za napredak u uspostavi **instrumenta za međunarodnu nabavu i poziva Vijeće da hitno dovrši svoj dio posla.**
- Na kraju, kako bi se osigurali ravnopravniji uvjeti za poduzeća iz EU-a na tržištima trećih zemalja, na kojima se sve više moraju natjecati s financijskom potporom koju strani konkurenti primaju od svojih vlada, Komisija će istražiti **moгуćnosti donošenja strategije EU-a za izvozne kredite.** To će uključivati instrument EU-a za izvozne kredite i bolju koordinaciju financijskih instrumenata EU-a. U skladu s ciljem zelenog plana da se postupno ukinu subvencije za fosilna goriva, uvest će poticaje za klimatski prihvatljive projekte u području tehnologije i predložiti da se odmah ukine potpora sektoru električne energije na ugljen te odvrćati od daljnjih ulaganja u projekte energetske infrastrukture koja koristi fosilna goriva u trećim zemljama, osim ako su u potpunosti usklađeni s ambicioznim i jasno definiranim načinom postizanja klimatske neutralnosti u skladu s dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma i najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama.

Komisija će nastaviti s radom na **usklađivanju povlaštenih pravila o podrijetlu u trgovinskim sporazumima EU-a,** uzimajući u obzir interese dionika iz EU-a, posebno MSP-ova.

Kako bi se fizičkim osobama i poduzećima omogućilo da iskoriste prednosti trgovinskih sporazuma EU-a, sustavnije uklanjale postojeće i spriječile nove prepreke, potreban je zajednički napor svih institucija EU-a, država članica te civilnog društva i drugih dionika. Komisija će predvoditi te napore, među ostalim radom delegacija EU-a i mreža koje države članice i poslovna udruženja imaju u trećim zemljama.

Glavne mjere

Komisija će:

13. nastojati **učvrstiti partnerstva EU-a s ključnim regijama s potencijalom rasta** na azijsko-pacifičkom području i u Latinskoj Americi stvaranjem uvjeta za zaključivanje pregovora i ratifikaciju preostalih bilateralnih sporazuma;
14. u potpunosti iskoristiti funkciju **glavnog službenika za nadzor provedbe trgovinskih pravila** (CTEO) kako bi se maksimalno povećale koristi ishoda pregovora za poduzeća, posebno za MSP-ove i poljoprivrednike, te uklonile prepreke koje umanjuju potencijalne koristi od sporazuma, među ostalim s obzirom na održivi razvoj;
15. dodatno ojačati **instrumente EU-a za suočavanje s novim izazovima** i zaštitu europskih poduzeća i građana od nepoštenih trgovačkih praksi, među ostalim pripremom instrumenta za borbu protiv prisile. Osim toga, Komisija će istražiti **moгуćnosti za strategiju EU-a za izvozne kredite;**
16. razviti **nove internetske alate** za potporu poduzećima iz EU-a, posebno MSP-ovima.

4. POTPORA UPUĆENOJ RASPRAVI O TRGOVINSKOJ POLITICI

Komunikacijom pod naslovom „Trgovina za sve”³⁵ Komisija je znatno povećala razinu predanosti osiguravanju transparentne i uključive trgovinske politike. Komisija će i dalje djelovati u tom smjeru, što je pozitivno ocijenjeno u svim doprinosima reviziji trgovinske

³⁵ Trgovina za sve: prema odgovornijoj trgovinskoj i ulagačkoj politici, COM/2015/0497 final.

politike³⁶. Najnovija istraživanja Eurobarometra objavljena 2019. pokazuju da su građani zadovoljni trudom uloženi proteklih godina. Šest od deset ispitanika reklo je da vjeruje da EU svoju trgovinsku politiku vodi otvoreno i transparentno.

S obzirom na važnost **dijaloga s dionicima** i radi poticanja konkretne suradnje u ključnim pitanjima, Komisija će produbiti kontakte s civilnim društvom i socijalnim partnerima na temelju studije preispitivanja dijaloga s civilnim društvom pokrenute 2020. Posebna pozornost posvetit će se provedbi i izvršenju, s naglaskom na potpunom ostvarivanju interesa EU-a kad je riječ o očekivanim koristima trgovinskih sporazuma. Zbog usmjerenosti na reformu WTO-a povećat će se rasprave o tom pitanju.

Kako bi se osigurala čvrsta osnova za razvoj trgovinske politike, Komisija će **uložiti veće napore i u analize i prikupljanje podataka** te će poticati dionike da daju svoj analitički doprinos. Komisija će provesti *ex post* evaluaciju učinka sporazumâ EU-a na glavne okolišne aspekte, uključujući klimu. Radit će i na boljem razumijevanju utjecaja različitih dijelova trgovinske politike na rodnu ravnopravnost i predlagati mjere za poboljšanje rodne osviještenosti u trgovinskoj politici³⁷, među ostalim u okviru pomoći za trgovinu. Provest će daljnje analize učinaka trgovinskih politika na zapošljavanje i različite aspekte društvenog razvoja.

5. **ZAKLJUČAK**

Trgovinska politika EU-a mora se prilagoditi i biti primjerena izazovima našeg vremena i očekivanjima naših građana. Naša je odgovornost osigurati da se njome promiču interesi EU-a, doprinosi ostvarenju njegovih ciljeva i štiti njegov položaj u svijetu, sada i u budućnosti. Zato je iznimno važno usmjeriti trgovinsku politiku EU-a prema ostvarenju ciljeva podupiranja korjenite zelene i digitalne transformacije gospodarstva EU-a, razvoja održivije i pravednije globalizacije utemeljene na moderniziranim pravilima te odlučnijih provedbenih napora. U konačnici, jedino tako možemo na odgovoran i održiv način stvoriti prilike koje građani, radnici i poduzeća u Uniji očekuju, a planet treba.

---

³⁶ https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=266&utm_source=dlvr.it&utm

³⁷ Zajednička izjava o trgovini i gospodarskom osnaživanju žena potpisana na ministarskoj konferenciji WTO-a održanoj u prosincu 2017. u Buenos Airesu.